

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Соціально-психологічний факультет
Кафедра психології, логопедії та інклюзивної освіти

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ:
СУЧАСНІСТЬ, ІННОВАЦІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ**

Збірник наукових праць

за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції

(Україна, Житомир, 6 травня 2026 року)

**«Topical Issues of Personal Development: Modernity,
Innovations, Prospects»**

**Житомир
Вид-во ЖДУ ім. І.Франка
2026**

УДК 159.923.2

А 43

*Рекомендовано до друку вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(протокол № 11 від «29» травня 2026 року)*

Рецензенти:

СЛОЗАНСЬКА Ганна – докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

ДЖУС Оксана - докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри логопедії та інноваційних технологій в інклюзії Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

ХРИПУН Дар'я – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Уманського національного університету.

А 43 Актуальні питання розвитку особистості: сучасність, інновації, перспективи: Збірник наукових праць за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Житомир, 6 травня 2026 року) / Ред. колегія: Л.Котлова, Л.Бутузова, С.Максимець / МОН України, Житомирський державний університет імені Івана Франка, соціально-психологічний факультет. Житомир, Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2026. 473 с.

У збірнику подано наукові праці учасників IV Міжнародної науково-практичної конференції, яка відбулася 6 квітня 2026 року в м. Житомирі на базі соціально-психологічного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка. Збірник адресовано науковцям, фахівцям-практикам, здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними науковими досягненнями, проблемами і перспективами в психології, логопедії, педагогіці, соціальній роботі та інклюзивній освіті.

Матеріали подані в авторській редакції. Відповідальність за науковий та літературний зміст опублікованих матеріалів несуть їх автори. Думки редакторів можуть не збігатися з позицією авторів.

УДК 159.923.2

©Автори публікацій, 2026

©Житомирський державний університет імені Івана Франка, оригінал-макет, 2026

соціальної взаємодії особистості. Проектна діяльність сприяє підвищенню мотивації особистості до пізнання нової соціальної реальності; розвитку соціальної уяви, навиків прогнозування та інтерпретації соціальної дійсності; набуттю навиків використовувати вербальні та невербальні засоби комунікації, сприймати комунікативну ситуацію без змістових перекручувань; розвитку здатності усвідомлювати і контролювати соціальні реакції, а також підтримувати оптимальний емоційний фон; оволодінню здатності гнучко реагувати на зміни соціальних обставин і проявляти винахідливість у подоланні труднощів; формуванню здатності приймати виважені рішення і уміння адекватно оцінювати власні соціальні дії.

Література:

1. Кравченко О., Дзиговський А. Етапи проектної діяльності у професійній діяльності соціального працівника. Соціальна робота та соціальна освіта. 2025. Вип. 2 (15). С. 91-98. DOI: [https://doi.org/10.31499/2618-0715.2\(15\).2025.343462](https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(15).2025.343462)

Нохріна Ірина Сергіївна

викладачка кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи,
здобувачка освітньо-наукового рівня вищої освіти,
за спеціальністю «Соціальна робота»
*Київський столичний університет імені Бориса Грінченка,
м. Київ, Україна*

ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ УНІВЕРСИТЕТУ ЯК ПРОСТІР ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ УСПІШНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Актуальність підготовки фахівців соціальної сфери в умовах воєнного часу зумовлена необхідністю формування нової генерації соціальних працівників, здатних ефективно реагувати на виклики, породжені повномасштабною збройною агресією проти України. Сучасний етап розвитку вищої освіти вимагає переосмислення традиційних підходів до університетської підготовки та впровадження інноваційних моделей, орієнтованих на розвиток соціальної успішності як інтегрального показника професійної компетентності майбутнього фахівця. Проблема полягає не лише у засвоєнні студентами теоретичного базису соціальної роботи, а й у формуванні здатності до практичної діяльності в умовах підвищеної соціальної напруженості, роботи з вразливими категоріями населення та подолання наслідків травматичного досвіду клієнтів соціальних служб.

Аналіз наукових джерел свідчить, що питання формування соціальної успішності студентів активно досліджують О. Лобода (феномен освітнього середовища університету як чинник особистісного становлення), Ж. Петрович (взаємозв'язок соціальної активності та успішності особистості), а також І. Савельчук, яка акцентує увагу на ролі студентської активності у впровадженні

соціальних інновацій. Окремий напрям досліджень представлений працями О. Карпенко, Т. Спіріної присвяченими організації освітнього процесу в закладах вищої освіти в умовах воєнного стану.

Попри значну кількість праць, у практичній площині залишається актуальним пошук ефективних педагогічних технологій, що забезпечують єдність теоретичної підготовки та практичної готовності майбутніх фахівців до діяльності в кризових соціальних умовах.

Так, на думку О. Лободи, освітнє середовище являє собою цілісну систему обставин і чинників, що створюють необхідні передумови для розвитку та навчання особистості. Характерною особливістю цього феномену є його динамічна природа: під впливом активної участі суб'єктів воно не залишається незмінним, трансформуючись паралельно зі змінами самої людини. На відміну від звичайного середовища, освітнє не зводиться до сукупності матеріальних умов здійснення діяльності. Воно конституюється у просторі міжсуб'єктної комунікативної взаємодії, де кожен учасник отримує можливість переглянути власну позицію та, спираючись на набутий досвід, сконструювати якісно нові стратегії подальших дій. [2]. Ж. Петрочко розглядає соціальну успішність, як сформовану спроможність ефективно реалізовувати власний потенціал у досягненні значущих життєвих орієнтирів, сумлінно виконувати покладені функції та відповідально підходити до подолання життєвих перешкод. Невід'ємними складовими цього феномену виступають пізнавальна активність, творчий підхід до виконання соціальних ролей, а також суспільне визнання здобутків індивіда у безпосередньому соціальному середовищі. У ширшому контексті йдеться про інтегральний результат самореалізації людини в соціумі, що знаходить своє відображення у набутому соціальному статусі, рівні суспільного авторитету, професійному зростанні та суб'єктивному відчутті повноцінності й задоволеності власним життям. [3, с. 51]. Саме тому формування соціальної успішності студентів не може розглядатися ізольовано від розвитку їхньої соціальної активності та ціннісних орієнтацій у межах освітнього середовища університету.

І. Савельчук наголошує на тому, що соціальна активність студентської молоді є потужним ресурсом упровадження соціальних інновацій, а університет має створювати умови для її цілеспрямованого розвитку [4, с. 818]. О. Карпенко, Т. Спіріна зазначають, що в умовах воєнного стану заклади вищої освіти змушені адаптувати освітній процес, зберігаючи якість підготовки та забезпечуючи психологічну підтримку учасників освітнього процесу [1]. Це актуалізує необхідність свідомого проектування освітнього середовища університету як простору, що сприяє формуванню соціальної успішності студентів попри зовнішні чинники.

Вважаємо, що освітнє середовище університету як простір формування соціальної успішності майбутніх фахівців соціальної сфери характеризується сукупністю взаємопов'язаних компонентів. Для більш чіткого уявлення про структуру цього простору пропонуємо розглянути його компоненти у таблиці 1.

Компоненти освітнього середовища університету як простору формування соціальної успішності майбутніх фахівців соціальної сфери

Компонент	Зміст компонента	Результат для соціальної успішності
Аксіологічний	Система цінностей, норм та смислів, що транслюються в освітньому процесі; формування ціннісного ставлення до соціальної діяльності	Розвиток соціальних цінностей, соціального оптимізму та громадянської відповідальності як основи соціальної успішності
Діяльнісно-практичний	Залучення студентів до волонтерської діяльності, соціальних проєктів, практик та стажувань у закладах соціальної сфери	Набуття практичного досвіду, формування соціальної компетентності та здатності до соціальної самореалізації
Комунікативно-інтеракційний	Організація суб'єкт-суб'єктної взаємодії між студентами, викладачами та представниками соціальних інституцій	Розвиток комунікативних навичок, здатності до соціального самовизначення та конструктивної взаємодії
Інноваційно-розвивальний	Впровадження інноваційних технологій навчання: тренінги, кейс-стаді, проєктні методи, мультимедійні засоби	Формування творчого мислення, соціальної ініціативності та готовності до соціальних змін
Психологічно-підтримувальний	Створення безпечного психологічного клімату, система психологічного супроводу студентів, особливо в умовах воєнного стану	Розвиток стресостійкості, емоційної зрілості та здатності зберігати соціальну активність в умовах кризи

Джерело: складено автором на основі аналізу джерел [1, 2, 3].

Представлені компоненти утворюють цілісну систему, в якій кожен елемент взаємно підсилює інші, забезпечуючи комплексний вплив на формування соціальної успішності майбутніх фахівців соціальної сфери. Аксіологічний компонент задає ціннісний фундамент, діяльнісно-практичний забезпечує набуття досвіду, комунікативно-інтеракційний розвиває соціальні зв'язки, інноваційно-розвивальний стимулює творчу активність, а психологічно-підтримувальний забезпечує стійкість особистості в умовах сучасних викликів.

Таким чином, освітнє середовище університету є системоутворювальним простором формування соціальної успішності майбутніх фахівців соціальної

сфери. Найбільш ефективними умовами реалізації цього процесу є: цілеспрямоване проектування освітнього середовища з урахуванням потреб професійного та особистісного розвитку студентів; інтеграція соціальної активності студентів у навчальний процес; створення можливостей для соціального самовизначення та реалізації соціальних ініціатив; психологічна підтримка студентів в умовах сучасних викликів. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці та апробації моделі формування соціальної успішності студентів в освітньому середовищі університету.

Література

1. Карпенко О., Спіріна Т. П., Нохріна І. С. Організація освітнього процесу у закладах вищої освіти України в період воєнного стану. *Social Work and Education*. 2025. Vol. 12 (1). С. 33–43.
2. Лобода О. Є. Феномен «освітнє середовище» з позицій сучасних підходів його осмислення. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. Запоріжжя : КПУ, 2021. Вип. 77, т. 2. С. 19–22.
3. Петрович Ж. В. Соціальна активність, життєвий оптимізм, соціальна успішність та соціальне самовизначення як взаємообумовлені параметри особистості в сучасних умовах. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5 : Педагогічні науки*. 2024. Вип. 99. С. 50–58.
4. Савельчук І. Б. Можливості впливу соціальної активності студентської молоді на успішність впровадження соціальних інновацій. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. № 7 (25). С. 815–826.

Оліяр Марія Петрівна,

докторка педагогічних наук, професорка,
професорка кафедри початкової освіти та освітніх інновацій
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розвиток сучасного інформаційного суспільства неможливий без інновацій. Формування готовності майбутніх педагогів до інноваційної діяльності набуває особливої актуальності у процесі реалізації завдань модернізації освіти. Інноваційні зміни в освітній сфері сьогодні охоплюють такі напрями, як формування нового змісту освіти; форми та методи організації освітнього середовища; розроблення й використання нових технологій навчання й виховання; створення умов для розвитку та самовизначення особистості; зміна взаємовідносин між педагогами й учнями; формування творчих інноваційних педагогічних колективів тощо. До реалізації всіх означених інноваційних змін